

ARCHITEKTŪRINĖ PASIŪLYMO KONCEPCIJA

Objekto adresas: Sausio 13-osios g. 10, Vilnius.

Konkurso objektą sudaro AB Lietuvos radijo ir televizijos centrai nuosavybės teise priklausantis Televizijos bokštas ir teritorija aplink bokštą nuomos teise valdomame sklype. Į Konkurso programą patenka administracinis pastatas, esantis prie Televizijos bokšto.

Rengiama TV bokšte teikiamų papildomų LRTC paslaugų kokybės gerinimo ir plėtros koncepcija (toliau – **Koncepcija**), kurios pagrindinis tikslas – parengti LRTC veiklos koncepciją, apimančią priemones, kurias LRTC turėtų įgyvendinti, siekiant didinti LRTC veiklos efektyvumą, išplečiant LRTC teikiamų papildomų paslaugų aibę ir didinant jau šiuo metu teikiamų papildomų paslaugų kokybę.

Vilniaus televizijos bokštas yra Vilniaus Karoliniškių mikrorajone, ant šlaito prie Neries upės. Tai aukščiausias (326,4 m) statinys Lietuvoje, jis įtrauktas į aukščiausių pasaulio pastatų sąrašą. Palankiu oru šis bokštas gali būti matomas iš beveik bet kurios Vilniaus miesto vietos. Po istorinių 1991 m. sausio 13-osios įvykių bokštas tapo kovos dėl nepriklausomybės simboliu. Prie pastato esantys kryžiai ir paminklai įamžina istorinę kovą už nepriklausomybę. Vilniaus TV bokštas mena kruvinus 1991 m. sausio 13-osios nakties įvykius, kurių metu prie TV bokšto žuvo 12 žmonių. Gynėjų žuvimo vietos dabar įamžintos prie TV bokšto pastačius nedidelius granito obeliskus ir šalia pasodinus medžius – ten, kur krito vyrai, auga ąžuoliukai, o L. Asanavičiūtės žūties vietoje auga liepaitė. Taip pat 2005 m. buvo atidengtas paminklas Vilniaus TV bokšto gynėjams atminti – tai 8 m aukščio bronzinė skulptūra „Aukojimas“, vaizduojanti rankas į dangų pakėlusią moterį, stovinčią ant didžiulio varpo, šalia LRTC administracinio pastato įrengtas „kryžių kalnelis“.

Pastaruosius objektus siekiama išsaugoti ir darniai susieti į bendrą sprendinių visumą.

ESAMI APRIBOJIMAI

Lietuvos radijo ir televizijos centro statinių kompleksas 1992-09-15 įtrauktas į nekilnojamojo vertybių sąrašą, unikalus objekto kodas: 2801, IP 48.

Televizijos bokštui priskirtas ypatingo statinio ir strateginio objekto statusas.

I. PAGRINDINIAI SPRENDINIAI

Nelengva balansuoti tarp istorinių prisiminimų ir poreikio išplėsti erdves ir funkciją, siekiant pritraukti didesnius lankytojų srautus.

Televizijos bokštas negali būti tik grynas obeliskas su ta pačia išvaizda, kurią turėjo paskutinius 40 metų, atvirkščiai - tai turėtų tapti nauju vizualiniu simboliu ne tik sostinei Vilniui, bet ir į ateitį orientuotai Lietuvai. Kadangi Lietuva transformavosi į modernią Europos šalį, šis sovietų laikmečio architektūros objektas galėtų transformuotis į naują šalies simbolį – „krentantį į akis“ objektą, kuris būtų gerai žinomas.

I.I. Urbanistinė koncepcija

TV bokšte, be papildomų paslaugų teikimo, ir toliau bus vykdoma pagrindinė LRTC veikla. Atsižvelgiant į tai, pagrindiniai sprendiniai parengti tik apibrėžtoje (pagal 2 priedą) TV bokšto teritorijoje. Vadovaujantis parengtu detaliuoju planu, bei sklypo užstatymo koncepcija, rekonstruojamas pastatas bei jam reikalinga infrastruktūra išdėstoma numatytose leidžiamose ribose. Projektuojant atsižvelgta į esamą ir formuojamą aplinkinį užstatymą. Teritorija aplink TV bokštą bus aptverta, suformuojant 3-4 įėjimus į teritoriją. (Šiuo metu viduje teritorijos esantys aptvėrimai bus panaikinti). Teritorija bus saugoma ir stebima vaizdo kameromis.

Automobilių parkavimo poreikis užtikrinamas šiaurinėje pusėje, besiribojančioje su Sausio 13-osios gatve, esamoje antžeminėje automobilių parkavimo aikštelėje, bei šalia TV bokšto numatomoje dviejų lygių automobilių stovėjimo aikštelėje (70 lengvųjų automobilių ir 3 autobusų). (Dengta stogu, kadangi žiemos periodu ant tv bokšto formuojasi varvekliai, kurie krinta žemyn dideliu spinduliu, atlikus skaičiavimus ir išanalizavus galimybę specialiomis priemonėmis-šildymo kabelių sistemomis ar pan. juos tirpinti būtų priimtas kitas sprendimas) Dviračių stovai (nemažiau 10 vietų) įrengiami netoli pagrindinio įėjimo, ties Informacijos postu.

Neužstatyta sklypo dalis, nenaudojama automobilių pravažiuojimams bei statymui, pėsčiųjų takams įrengti, turėtų būti tvarkoma vadovaujantis kompleksiniais sprendimais pagal parengtą visos teritorijos urbanistinę gerbūvio įrengimo koncepciją. Siūloma kompozicija erdviškai jungiama su aplinkui esančiais žaliaisiais plotais ir esamais pėsčiųjų takais.

Daugumą medžių neužstatomoje sklypo dalyje siūloma išsaugoti, automobilių parkavimo aikštelės įrengimui trukdančius medžius siūloma persodinti..

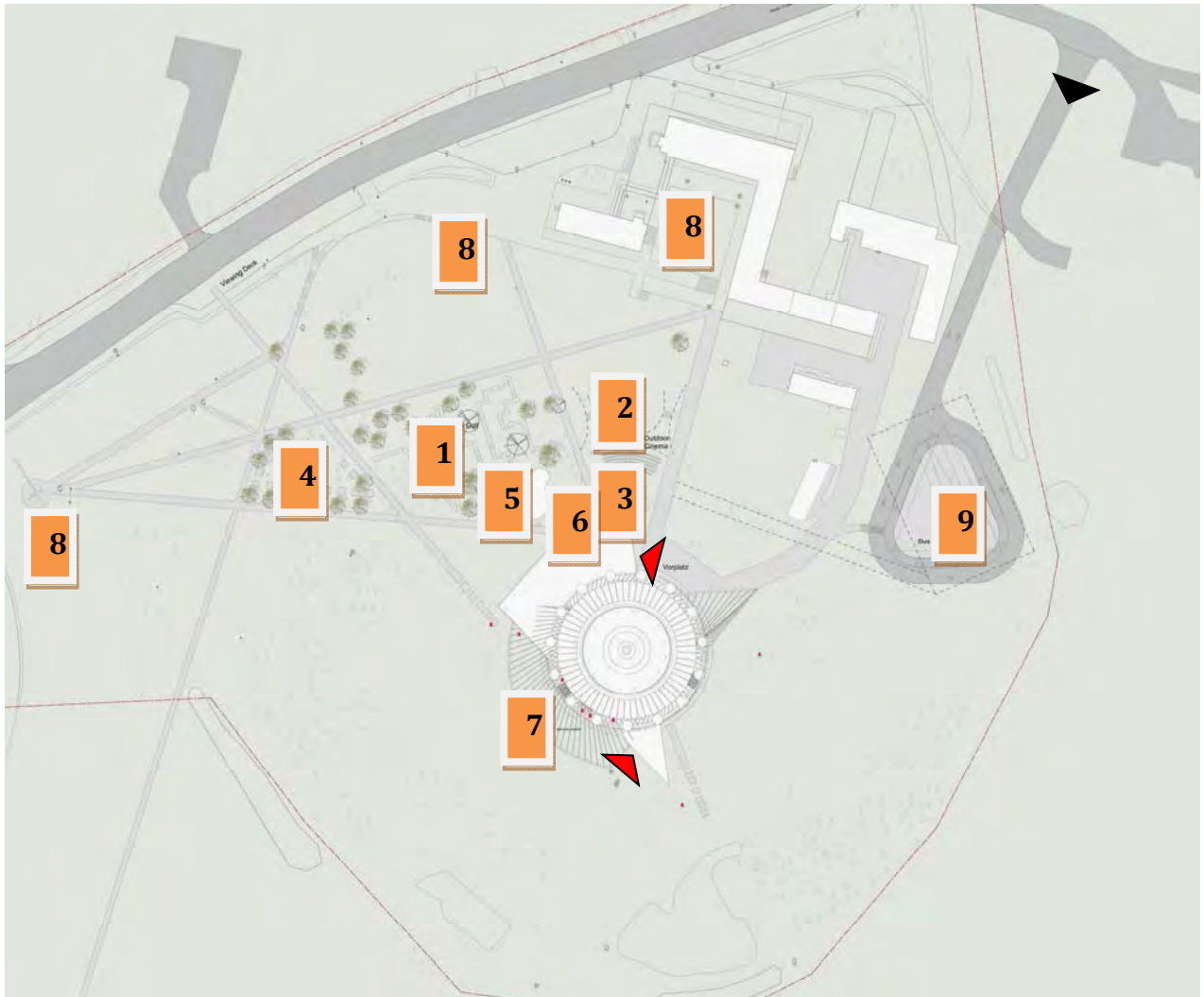
Pastatas aplinkoje projektuojamas taip, kad prie pagrindinio įėjimo žemės lygis sutaptų su pirmo aukšto grindų lygiu. Aplinkiniai pėsčiųjų takai projektuojami sklandžiais nuolydžiais be lauko laiptelių. Darbuotojų ir lankytojų srautų judėjimas pastato prieigose sprendžiamas nesudėtingai ir neklaidžiai.

TERITORIJA: Koncepcijoje numatyta išdėstymo forma, bei priestato aukštingumas užtikrina urbanistinį integralumą tiek į bendrą teritoriją tiek ir į aplinkinį mikrorajono užstatymą.

Viena svarbiausių projektavimo užduočių yra aiškiai atskirti naujas ir senas funkcijas, renginių ir memorealines erdves.

Teritorijoje esantys memorialai (Obeliskų zona, kryžius su apžvalgos aikštele, skulptūra „Aukojimas“, šalia LRTC administracinio pastato įrengtas „kryžių kalnelis“) bus sujungti vienas su kitu, bei ties esamu pagrindiniu taku formuojamu nauju įėjimu numatomu pleišto formos priestate. Kadangi projektuojamo priestato tūris apima dalį aplink bokštą esančio

vertingų savybių turinčio pėsčiųjų tako trasos, nekeičiant tako trasuotės, jis atkartojamas priestato interjere (grindyse) respektuojant jį išskirtiniu medžiagiškumu. Pagrindinis įėjimas pabrėžiamas tinkline konstrukcija. Numatomos aktyvaus ir pasyvaus poilsio zonos.

- 1 – mini golfo laukas ;
  - 2 - vasaros lauko kino teatras;
  - 3 - mobili koncertų scena;
  - 4 - pikniko – lauko griliaus poilsio aikštelės;
  - 5- sanmazgai, pagalbinės\sandėliavimo pat. (buvęs administracinis pastatas)
  - 6- lauko terasa (I –mo a. kavinės)
  - 7- memorialinė erdvė su individualiomis memorialinėmis stelomis;
  - 8- memorialinės vietos – kryžius, skulptūra „Aukojimas“, „Kryžių kalnelis“
  - 9- numatoma (2-jų lygių) automobilių stovėjimo aikštelė (70 lengvųjų automobilių ir 3 autobusų);
- ▲ Pagrindinis įėjimas;
- ▲ Pagrindinis įvažiavimas;

MEMORIALINĖ ERDVĖ

Memorialinė erdvė su individualiomis memorialinėmis stelomis (granitiniai obeliskai) kiekvienai „Sausio 13-osios“ įvykių aukai yra ramioje televizijos bokšto komplekso zonoje. Erdvė bus palikta jos esamoje būklėje, su apvaliu pėsčiųjų taku aplink pastatą, nekeičiant tako trasos bet integruojant jį į pastato interjerą, siekiant atverti šią komplekso dalį lankytojams.

REKREACINĖ ERDVĖ

Teritorijoje suformuotas mini golfo laukas (poz.Nr.1), apimantis mažiausiai 18 takelių, vasaros lauko kino teatras (poz.Nr.2), talpinantis mažiausiai 150 žmonių, erdvė mobiliam koncertų scenai (poz.Nr.3), pikniko – lauko griliaus poilsio aikštelės, įrengiant stalus ir suoliukus / pavėsines ir pan. (poz.Nr.4), lauko terasa (I –mo a. kavinės) (poz.Nr.6),

Siūlomo papildomos pramogos:

Lauko šachmatai

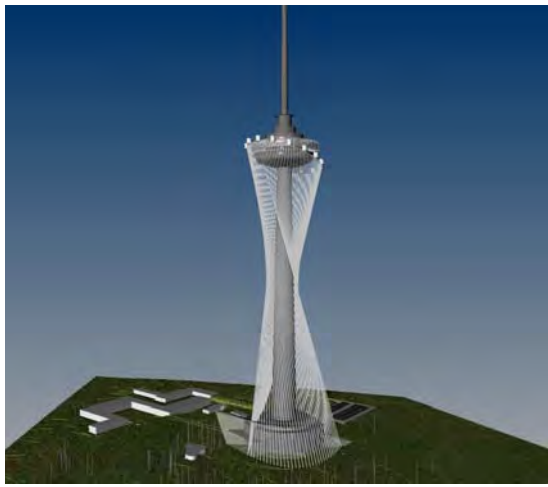

„Petankės“- žaidimo su metaliniais rutuliukais zona

Higienos ir sanitariniai klausimai sprendžiami panaudojant šiuo metu šalia TV bokšto esantį administracinį pastatą (poz.Nr.5), kuriame numatomi WC, bei pagalbinės patalpos teritorijos priežiūrai, lauko inventoriaus (mini golfo, lauko šachmatų, mobilios scenos, kėdžių ir pan.) saugojimui;

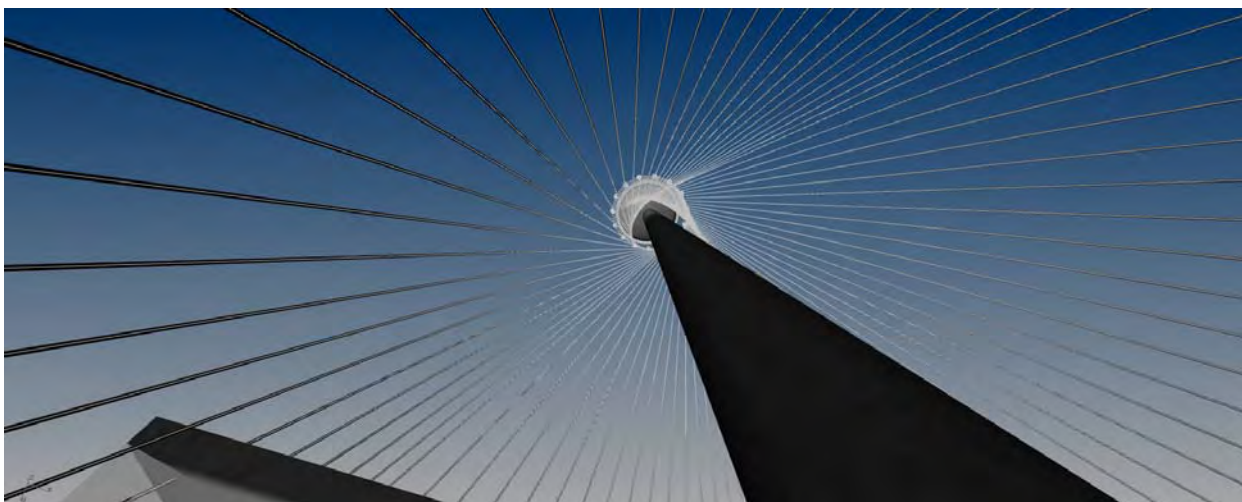
I.II. Tūrinė erdvinė koncepcija

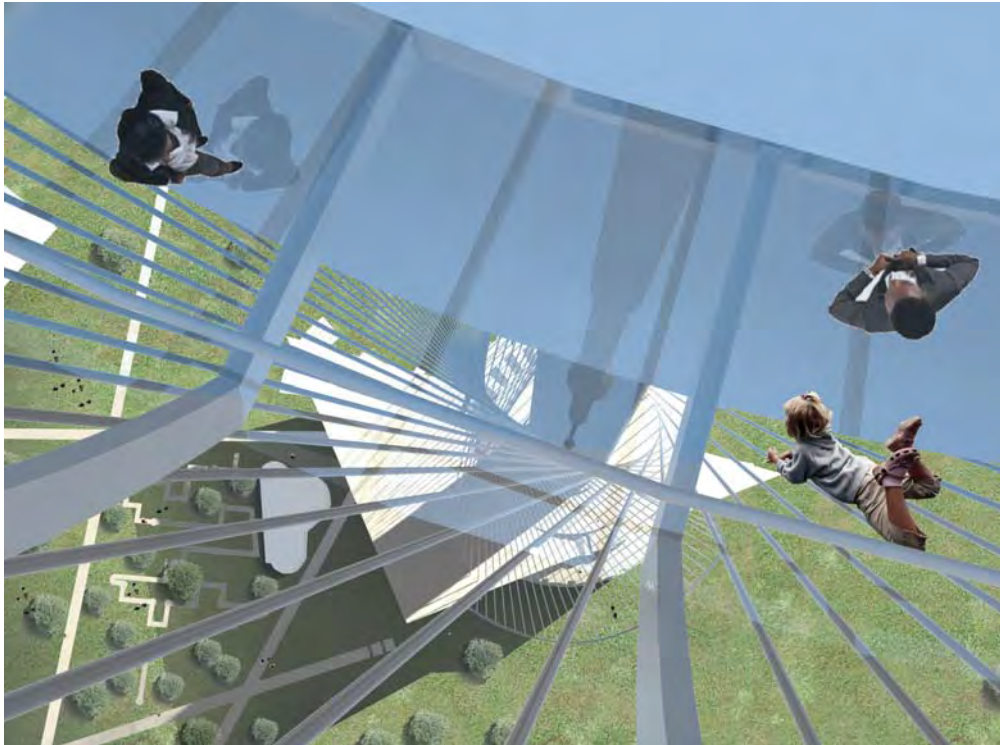
Labiausiai matoma bus - siūloma nauja metalinių kabelių (su plastikiniais apdangalais) struktūra aplink pastatą. Kaip ir Lietuvos istorija tai nėra idealiai simetriška struktūra.

Lygiakraščio trikampio su viena lenkta kraštine (plane) tinklinė kabelių struktūra, kertanti esamą apvalios formos betoninį trijų aukštų pagrindą, dengs memorialinę stelių erdvę, įstrižas pleištą suformuos kreipiančiąją į naują įėjimą į pastatą. Į viršų kylanti kabelių struktūra persisukdama ir kildami toliau formuoja idealų žiedą susisiekiantį su bokšto taure. Šis plieninis ($\varnothing$ 1168 mm) žiedas yra šiek tiek pasviręs, kad atvertų vaizdą iš bokšto viršaus. Žiedas bus pritvirtintas prie bokšto stiebo trijose vietose, metaliniai kabeliai ~ 25mm st. padengti 100mm plastikiniais vamzdeliais su integruotais RGB LED šviesų kabeliais sudarys labai lengvą ir ekonomiškai efektyvią struktūrą.

Naujoji kabelių struktūra sujungs žemutinius lygius su bokšto taure: stovint žemiau kabelių struktūros ir žiūrint į viršų, pvz. iš memorialinės erdvės, sukurs unikalų sakralinį potyrį.

Stovint viršuje, pvz. ant 20-ame aukšte numatomo stiklinio tako, kabelių struktūra sukuria visiškai naują įspūdį.

Stovint naktį mieste ar važiuojant netoli, bokštas kiekvieną kartą atskleis naują savo išvaizdą. Buvęs tuščias, pilkas ir “negyvas” bokštas naktį transformuosis į nuostabų Lietuvos nacionalinės vėliavos spalvų koliažą, paukščių skrydį ar pan. viliodamas ir pritraukdamas lankytojus naująja išvaizda, kaip modernus Lietuvos turizmo centras.

Apskritimo formos plano esamas tūris, su 3-jų aukštų korpusu, kūgiškai siaurėjančiu į viršų, su stačiakampėmis, 2-3 aukštuose ritmiškai išdėstytomis betoninių panelių sienomis, išliks nepakitęs eksponuojant to laikmečio “betono eros” architektūrinius sprendinius.

Naujas įstrižas, nuožulnus pleištas kirsdamasis su esamu cilindru, egzistuojantį pastatą funkciškai padalins į: įėjimo-parodų erdves, poilsio erdvę (kavinės zona su lauko terasa) ir memorialinę erdvę.

I.III. Planinė-funkcinė struktūra

RŪSYS - GALERIJA

Žiemos periodu įėjimas į TV bokštą vykdomas per esamą TV bokšto rūšį – požeminį koridorių, galeriją kuri bus naudojama kaip reklamos stendų talpinimo vieta, suformuojant universalią parodų – ekspozijų erdvę, pritaikytą fotografijų / paveikslų / meno kūrinių / TV bokšto istorijos eksponatų / kitų istorinių eksponatų demonstravimui. Siūloma palikti esamas ilgalaikes apdailos medžiagas, atspindinčias to laikmečio architektūrinę koncepciją.

1 AUKŠTE:

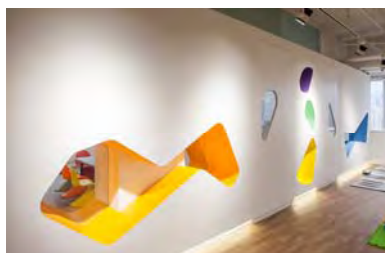
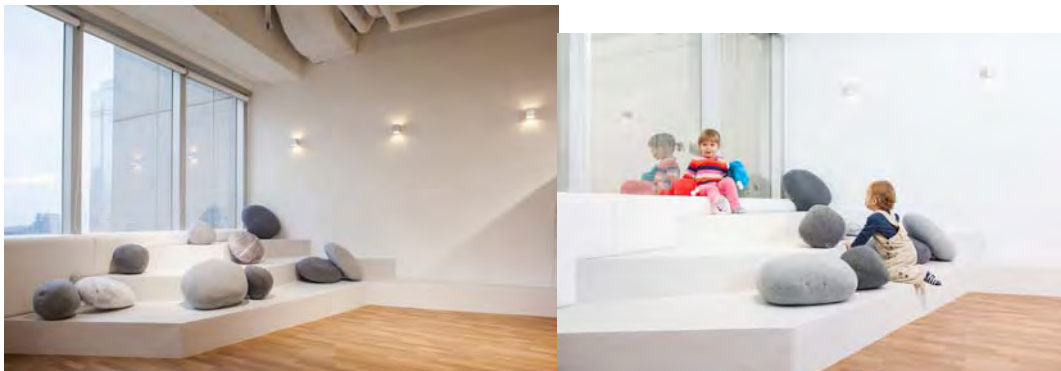
Aiškiai išspręsti ir suformuoti TV bokšto lankytojų ir darbuotojų srautai: patekimas / išėjimas iš TV bokšto formuojamas pleišto formos priestate, greta naujai projektuojamos **kavinės** (apie 73 m²) **su lauko terasa** (galimas lauko grilius), **foje** (193 m²), **palaukimas** (42 m²) prieš pakylant į TV bokšto taurę – esamame liftų hole.

Judėjimas tarp skirtingų TV bokšto aukštų numatomas virš esamos (lankytojų) lifto šachtos įrengiant lifto šachtos „pratęsimą“ 20-21 aukštuose, bei esamą lankytojų liftą keičiant nauju (su dvipusiu įėjimu/išėjimu) kylančiu iki 21 aukšto. Darbuotojai - patekimui į kitus aukštus naudosis šiaurinėje pusėje esančia laiptine (iki 3 aukšto) ir esamu darbuotojų liftu (kylančiu iki 21 aukšto). Papildomas (naujas) liftas lankytojams, greta apsaugos posto numatomas pakilimui ant į 3-čio aukšto stogo.

Numatytas TV bokšto **apsaugos centras** (apie 12 m²), elektroninė TV bokšto lankytojų praėjimo kontrolė, eilių valdymo sistema ir TV bokšto taurėje besilankančių asmenų apskaita, **vieta rūbinei** (apie 30 m²), bilietų pardavimui / **kasai / informacijos centrui** (apie 15 m²), **patalpos personalui** (apie 58 m²), numatyta vieta **suvenyrų** „savitarnos stiliaus“ **parduotuvei** (apie 30 m²) ., **Sanitariniai mazgai** (apie 28 m²);

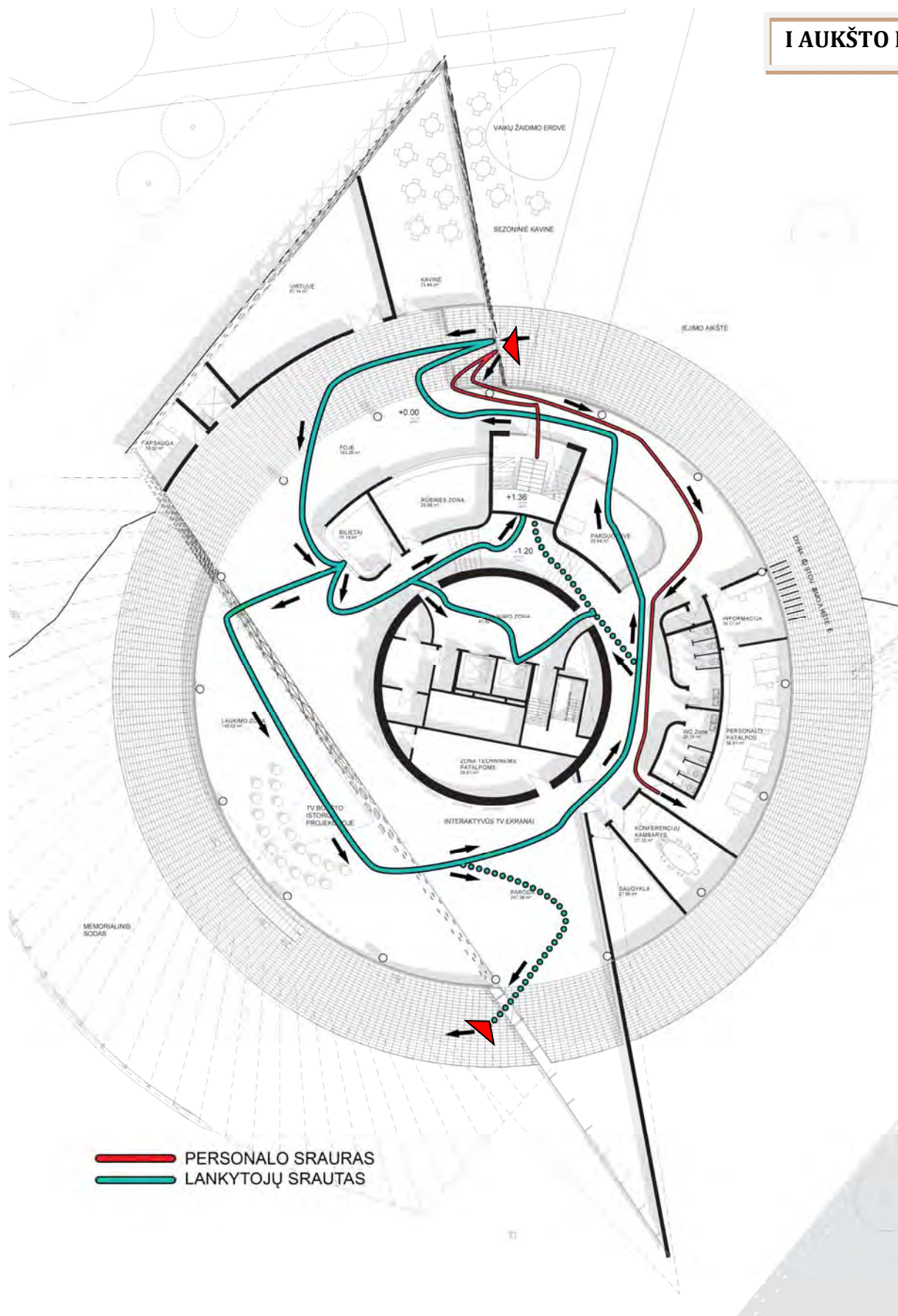
Naujajame pleišto formos priestate numatytas **holas su poilsio – palaukimo zona** (apie 100 m²), **parodų ekspozicijos zona** (apie 247 m²) (stiklinėmis fasadų plokštumomis besisiekianti su teritorijos memorialine erdve, kulnų žymėmis tinke ir paminkliniais obeliskais, primenančia tragiškus sausio įvykius) su tiesioginiu išėjimu į lauką, interaktyviai TV bokšto istorijos ir Sausio 13-osios įvykių ekspozicijai, tenkinančiai „šiuolaikinio muziejaus standartus“, t. y. lankytojas kiek įmanoma daugiau turi paliesti, pajusti, pamatyti, užuosti, išgirsti ir pan. Ekspozicija susidės iš istorinių nuotraukų, įvairių eksponatų, svarbiausių bokšto įvykių aprašymų ir mažiausiai 10 interaktyvių liečiamųjų ekranų. Kiekvienas interaktyvus ekranas pasakos apie TV bokštą, jo istoriją ir Sausio 13-osios įvykius. Juose bus galima pamatyti autentiškus bokšto statybos ir vykusių renginių video įrašus, spręsti įvairias su TV bokštu susijusias užduotis ir žaisti žaidimus. Numatyta vaikų (iki 8 m. amžiaus) žaidimo erdvė, kuri turėtų būti interaktyvi ir tematiškai susijusi su TV bokštu (**apie 30 m²**);

Pvz.

I AUKŠTO PLANAS

TV bokšto laiptinės:

TV bokšto laiptinė, esanti tarp TV bokšto 1 ir 3 aukšto, naudojama darbuotojų patekimui iš 1-mo aukšto į 2-3 aukštus ir šių laiptinių patalpos numatomos atnaujinti išlaikant TV bokšto interjero koncepcijos vieningumą;

TV bokšto rekonstruotoje priešgaisrinėje laiptinėje, esančioje bokšto kamiene, bus organizuojami įvairūs renginiai, pavyzdžiui, bėgimo varžybos, orientacinės varžybos, galvosūkių sprendimo varžybos, komandos formavimo užsiėmimai, vedamos ekskursijos ir pan. Atsižvelgiant į tai, TV bokšto priešgaisrinė laiptinė turėtų būti pritaikyta šiems renginiams, pavyzdžiui, ant laiptinės sienos pateikiant informaciją apie TV bokšto konstrukciją, statybos eigą, kitus pasaulio aukščiausias pastatus ir pan.

3 AUKŠTE:

Lankytojai į šį aukštą pateks naujai numatomu liftu (esančiu pleišto formos priestate), darbuotojai esamu (darbuotojų) liftu ir šiaurine laiptine, esančia tarp 1 ir 3 aukštų. Suprojektuota erdvė (**apie 900 m² plus iki 450 m² antresolė**) mokslo ir inovacijų centrai (eksploratoriumas), inovatyviomis ekspozicijomis, skirtomis interaktyviam mokslui ir naujausių technologijų pažinimui, Išnaudojant aukštų patalpų erdvę numatoma antresolė ir laiptai, paliekant 3-aukšto viršutinės dalies rombo formos langų angas ir atveriant “Šviesos šulinį”, bei įdomias autentiškas konstrukcijas į apatinę 3-čio aukšto erdvę. Numatyta erdvė mažiausiai 3 laboratorijoms: biologijos, chemijos ir fizikos, kiekviena laboratorija pritaikyta mažiausiai 25-30 asmenų grupei.

Vos tik įžengus į šią mokslo technologijomis dvelkiančią erdvę lankytojus pasitinka įdomios kėdės: įvairūs iškilimai pritaisyti ant sėdimų krėslų dalių ir t.t.

Galimos mokslo ir inovacijų centro ekspozicijos - interaktyvios ekspozicijos, susijusias su mokslu, inovacijomis, TV bei radijo transliacijomis, kosmosu (pvz.: į Tarptautinę kosminę stotį išgabenti du pirmieji lietuviški palydovai - „LituanicaSAT-1“ ir „LitSat-1“) ir panašiai. Šioje erdvėje galėtų būti įrengti mikroskopai, veidrodžių kambarys, kuriame sunkiai randamas tikrasis išėjimas, mokslo teatras ir daug kitų interaktyvių mokslo eksponatų.

Lietuvos mokslininkų išradimai biotechnologijų, energetikos, šiltinimo, lazerių srityse.

Pvz.: Vienas garsiausių projektų - vienintelis pasaulyje neinvazinis galvos pūdzio matuoklis, kuriuo susidomėjo net pati NASA. Jis atskleidžia, kad pagrindinis jų kuriamų produktų kriterijus - sukurti radikalias inovacijas, atveriant naujas nišas ir išsprendžiant svarbias žmonijai problemas.

Neseniai Lietuvos verslui įdiegtas pirmąsias inovatyvias sistemas pagal žmonių biometrinius duomenis - žmonių atpažinimą pagal pirštų atspaudus (šiuo metu bendradarbiaujant su Vilniaus Gedimino technikos universiteto tyrėjais tobulinamas kitas su biometriniais duomenimis susijęs produktas - einančio žmogaus identifikavimas pagal rainelę), keletas Olandijos bei Amerikos kompanijų ne pirmus metus taiko keleivių atpažinimą pagal rainelės skenavimą. Tai tik keli projektai ir produktai, kuriais lietuviai galėtų didžiuotis. Visai neseniai lietuvių kompanija pristatė elektroninę nosį, skirtą vištienos, žuvies ir mėsos šviežumui nustatyti.

Norint įeiti į centrą reikia nuskenuoti pirštų atspaudus

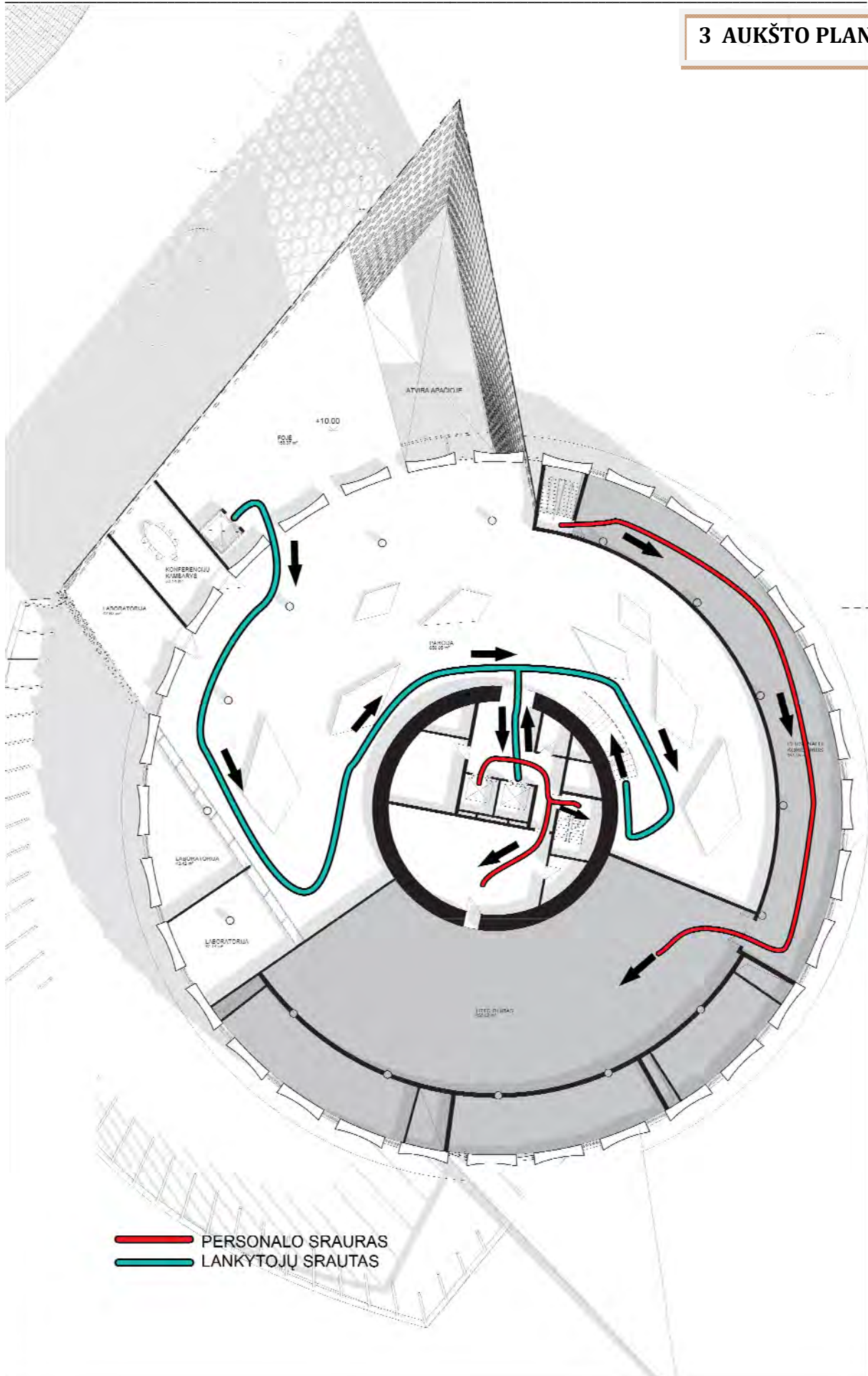

Pvz.: Varšuvos M. Koperniko mokslo pažinimo centras.

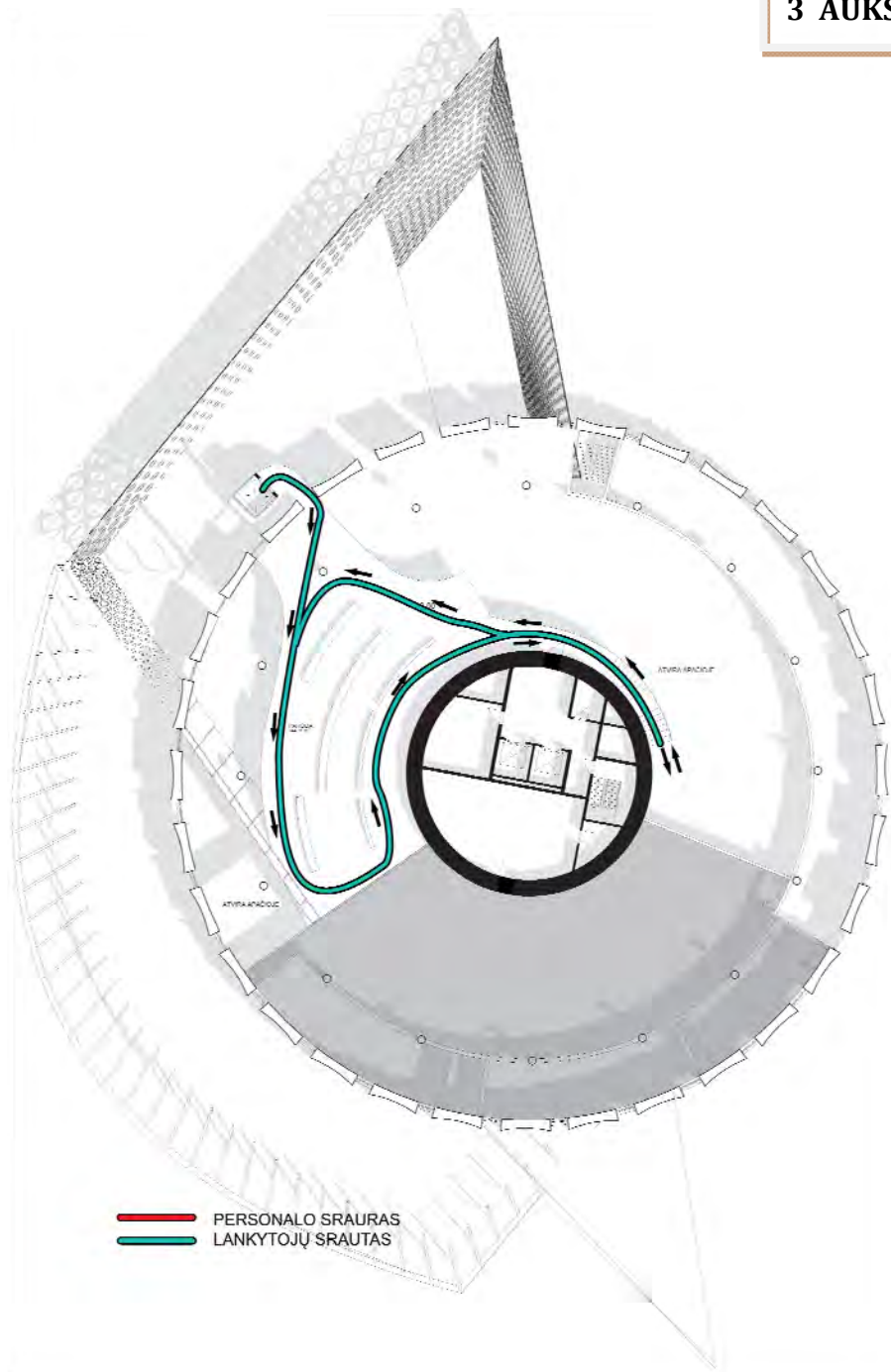
Visiems ekspozicijoms reikalingiems inžinieriniams tinklams (pvz.: elektros tinklų, silpnų srovių, vandentiekio, vėdinimo ir šildymo sistemų ir t.t.) įrengti numatoma erdvė esanti po grindimis.

3 AUKŠTO PLANAS

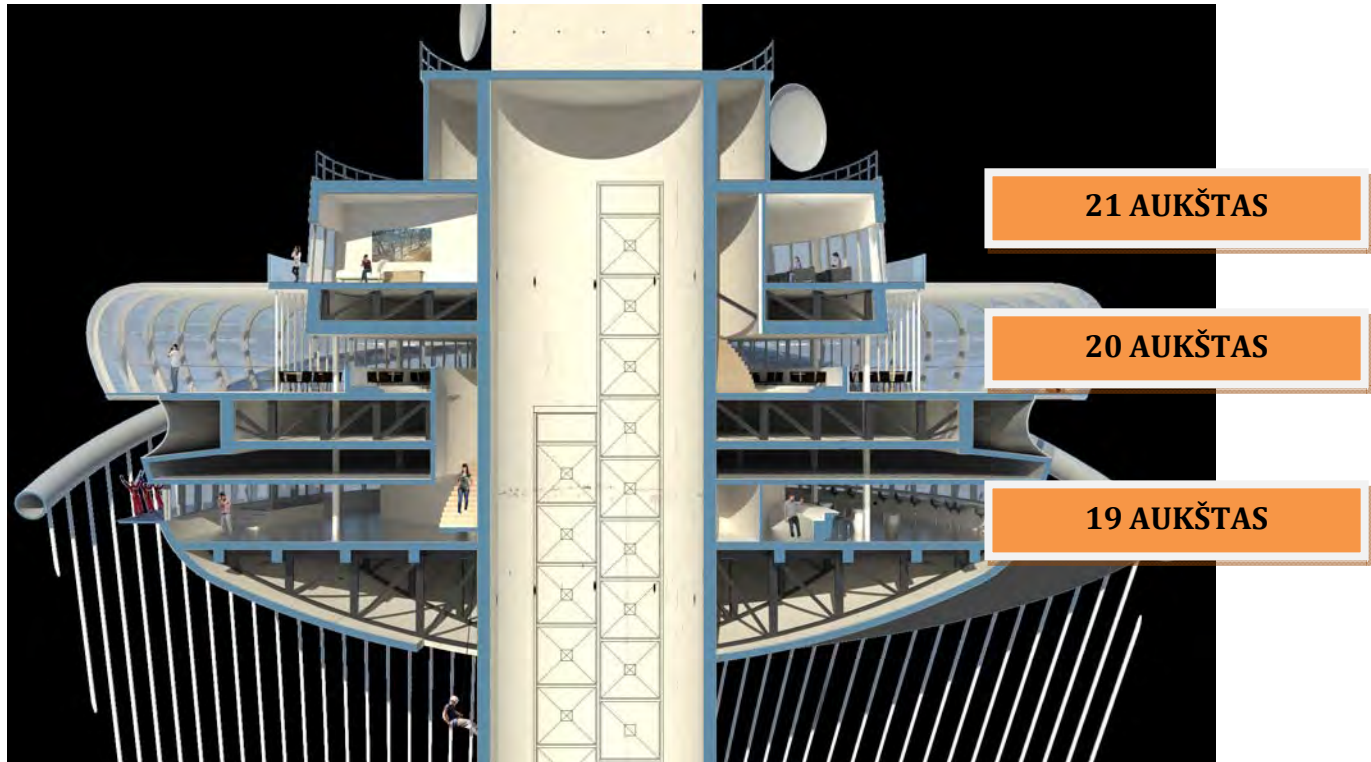
Aiškinamasis raštas

3 AUKŠTO ANTRESOLĖS PLANAS

TV BOKŠTO 3 AUKŠTO (pamato) STOGAS

Planuojama, kad ant TV bokšto 3 aukšto stogo bus teikiamos laipiojimo siena paslaugos. Atsižvelgiant į tai, numatytas liftas iš 1-mo aukšto, bei suformuotas išėjimas į lauką, numatytos patalpos inventoriui, bei lankytojų bei trenerių persirengimui. Atvirą laipiojimo sieną (8-12 m) siūloma įrengti, tvirtinant ją prie bokšto „stiebo“. Atskiros sienos dalys turėtų būti skirtingų formų / sunkumo lygių. Dalis sienos turėtų būti tinkama lipti pradedantiesiems ir vaikams. Paslauga bus teikiama šiltuoju metų laiku ir tik prižiūrint specialiai apmokytiems darbuotojams. Numatytas evakuacinis išėjimas tiesiai į N2 tipo laiptinę.

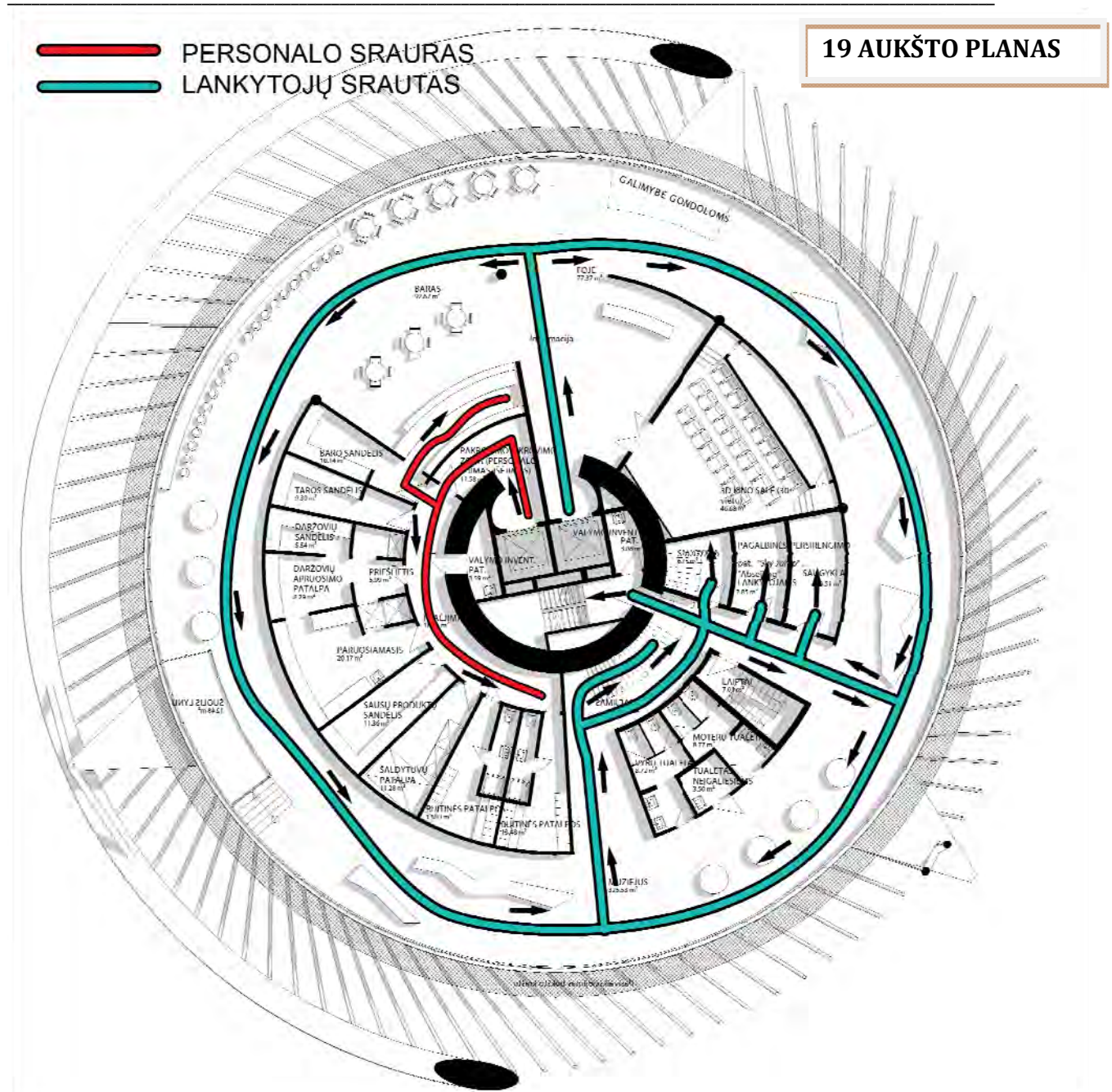

TV BOKŠTO 19 AUKŠTE :

Į 19-tą aukštą lankytojai pateks (lankytojams skirtu) liftu (pakeičiant lifto kabiną nuo I-jo aukšto su dvipusiu įėjimu/ išėjimu), greta TV bokšto kamieno numatant papildomus laiptus patekimui į 20-tą aukštą, kurie leistų TV bokšto lankytojams laisvai judėti tarp 19-20-21 aukštų;

Darbuotojai, bei pagrindiniai produktai baro/restorano, esančio 20-me aukšte, poreikiams iš I-jo aukšto pateks esamu darbuotojų liftu.

Visa aukšto erdvė arčiausiai langų (maksimaliai juos atveriant, suprojektuojant pastaruosius nuo žemes iki lubų)- uždara apžvalgos aikštelė, kurioje kai kada gali būti organizuojami ivairūs renginiai, parodos, pristatymai ir pan.; Uždaros apžvalgos aikštelės zonoje esančio besisukančio rato, pristatančio šalį ir miestą, įrenginį kaip to laikmečio pažangų inžinerinį paveldą siūloma restauruoti, ir pagal galimybę darniai integruoti į naująją koncepciją . Numatomi įrengti stacionarūs žiūronai, leidžiantys iš arčiau stebėti objektus atsiveriančioje miesto panoramoje;

Erdvė suskaidoma atskiromis zonomis:

1. Suformuota **universali mini kavinės – baro** (apie 12-15 m²) zona, bare būtų prekiaujama tik kava / saldumynais / kokteiliais, tačiau, esant poreikiui, jis gautų būti „paslepiamas“ (t. y. nematoma kas jo viduje) ir nenaudojamas; priešais barą greta langų numatoma erdvė sėdimoms baro lankytojų vietomis, leidžiančiomis gerėti atsiveriančiais miesto vaizdais, galimos ir „lounge“ tipo poilsio vietos.

2. Suformuota **minimalistinė 3D kino salė** (~ 30 vietų), kurioje būtų galima demonstruoti 3D formatu parengtą medžiagą apie Lietuvą/Vilniaus miestą ir pan.

Pvz.

3. Numatoma įrengti Lietuvos /Vilniaus istoriją, kultūrą ir papročius pristatanti **interaktyvi ekspozicija**, kurią turėtų sudaryti mažiausiai 25 interaktyvūs ekranai, kuriuose bus pateikiama skirtinga informacija: garsu, vaizdu ir pan. Juose be naudingos ir idomių pristatomas informacijos apie šalį, taip pat būtų galima rasti įvairių su šalies istorija, kultūra ir miestu susijusių užduočių ir žaidimų. Prie kai kurių interaktyvių ekranų turėtų būti prijungtos ausinės, per kurias lankytojai galėtų pasiklausyti muzikos ar kitų vaizdo / garso įrašų;

• Virtuali kelionė per Lietuvos miestus, istorines ir kultūrinės šalies vietas: esi Lietuvoj, pajausk žalumą. Čia, kiek akys užmato, plyti pievos ir banguoja žalios kalvos. Išgirsk, kaip žemė skęsta paukščių čiulbesy. Keliauk per kvepiančius miškus, stabtelėk prie kultūros paminklų – pilių, piliakalnių, bažnyčių, kryžių. Ji kviečia į žygį upėmis ir ežerais, siūlo pasilepinti kurortuose. Išgirsk, kaip ošia jūra. Paglostyk smiltis. Pasipuošk gintaro karoliais ir parsivežk namo dalelę Lietuvos.

Pvz.: Trumpai supažindinti su gintaro istorija, jo reikšme, supažindinti su saugomomis ir eksponuojamomis meno vertybėmis, suteikiant žinių apie gintaro apdirbimą, gintaro kaip gydymosi medžiagos istoriją – nuo Antikos laikų iki šių dienų. Pateikti žinių apie netradicinį gintaro panaudojimą, apie gintaro gydomąsias savybes jo panaudojimą kosmetikos pramonėje, homeopatijoje, SPA centruose. Pasitelkiant pagalbines priemones, vaizdžiai supažindinti su fizinėmis ir cheminėmis gintaro savybėmis. Pasitelkiant įvairias medžiagas, randamas pajūryje, mokomasi jas identifikuoti bei atpažinti gintarą. Gintarą galima pažinti ne tik regėjimu – pažinimo procese žmogus remiasi ir kitomis jauslėmis: lytėjimu, klausa, uosle. Antžieviniai ir požieviniai gumulai, lėšiai, varvekliai, lašai – visa tai galima paliesti, pajusti kiekvieną rievėlę ar atspaudą. Ką mums pasakoja gintaras? Ar gintaras lengvesnis už akmenį? Ar jis skęsta vandenyje? Kaip kvepia gintaras degdamas? Į šiuos ir kitus klausimus atsakoma interaktyvios ekspozicijos metu.

• Nagrinėdami demonstraciją lankytojai sužino, kur yra svarbiausių Lietuvoje išgaunamų naudingųjų iškasenų, kam jos naudojamos, Susipažįsta su didžiausiomis Lietuvos giriomis ir miško ištekliais, kaip gaunamas ir naudojamas požeminis vanduo. Atlikdami interaktyvias užduotis išsiaiškins, kaip ištekliai ir žaliava virsta gaminiu.

Visų edukacinių muziejų “mini” versijas sutelkiant į vieną - pvz.:

• “Pinigų muziejų“ : ypač jaunesniems lankytojams, ekspozicija turėtų patikti savo modernumu, atskleidžianti bankininkystės istoriją, lietuviškų pinigų ekspozicija nuo senų senovės iki lietuviškų eurų, taip pat galimybė pamatyti pinigus, kurie taip ir nebuvo išleisti (pvz.: 1000 Lt kupiūra, popierinių litų eskizai, kurie buvo siūlomi ir t.t.), – galima slankiojanti ekspozicija ir didinamasis stiklas, kur pats lankytojas poros mygtukų pagalba gali nusistatyti didinamojo stiklo poziciją (kad būtų jo akių lygyje) ir kitais pora mygtukų aukštyn arba žemyn stumti monetas, bei realybėje panaudoti plokšteles, kuriomis atspaudžiami pinigai (pvz.: įkišę aliumininę plokštelę ir pasukę ratą, atspaudžiams simbolinį skatiką). Bet kokią informaciją, galima pamatyti ekrane - tereikia liečiamame ekrane išsirinkti šalį ir gauname informaciją apie toje šalyje naudojamą valiutą ir t.t. Jei teisingai lankytojai atliks užduotis (testai, dėlionės ir t.t.), pasisukę šonu, bus nufotografuoti ir netrukus bus išspausdintas sertifikatas su lankytojo atvaizdu, kaip piniguose.

• pvz.

„Istorijos/karybos muziejų“ Pvz.: žaidimas – mozaika, kuriame per stiklą su magnetiniu “antspaudu” dėliojamas LDK žemėlapis, po kaladėlėmis atidengiant trumpus padavimus.

• „Menų muziejų“ pvz. virtualiai supažindinti su Lietuvos garsiais menininkais kompozitoriais ir t.t. Lietuvos ir pasaulio kultūros paveldu, su Lietuvos dailės raida nuo viduramžių iki šių dienų, Pvz.: M.K.Čiurlionį pristatyti naujai, kūrybą atskleisti skirtingomis temomis: gamta, fotografija, santykis su Lietuva, muzika, sonatos, metų laikai, įsivaizduojamos kelionės, kuriose jis su savo vaizduote nusikelia į Indiją, Egiptą, Mesopotamiją“, Čia visi žiūrovai gali prisėsti ir pasiklausyti kompozitoriaus simfonijos „Miške“, be galo įdomu, kaip jis nuo

simbolizmo pereina į abstrakciją.

Pvz: Eksponuojami meno reformatorių J. Mačiūno, Jono Meko, kitų Fluxus judėjimo dalyvių kūriniai – netradicinės knygos, pašto meno pavyzdžiai, spaudiniai, objektai ir t.t.

Jurgis Mačiūnas. Įsilaužimo įrankių Fluxus rinkinys. 1970

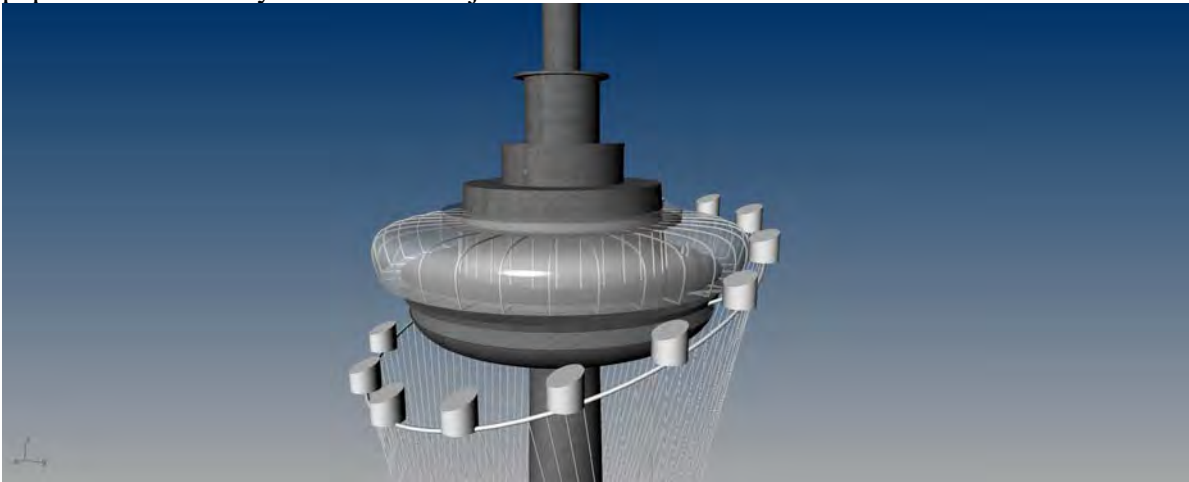
Fluxus „Pirštų dėžutė“

Parinkti tokius eksponatus, šiuolaikinio meno pavyzdžius– instaliacijas ir objektus, atspindinčius medžiagų, technikų ir žanrų įvairovę, skirtingą autorių kūrybinį mąstymą, kad net regėjimo negalį turintys lankytojai galėtų lietim (,nuskaityti“ pirštais), pažinti modernųjį ir šiuolaikinį meną. Kūrinių siužetai turėtų būti pritaikyti ir suaugusiems, ir vaikams, kiekvienam lankytojui suteikti galimybę pasijusti „kūrėju“.

4. Kadangi 20-me aukšte numatomam prabangiam restoranui su jam skirtomis pagalbinėmis patalpomis, reikalingas nemažas plotas, bei atitinkama atmosfera, kad restorano lankytojai gautų grožėtis atsiveriančia miesto panorama ir jiems vaizdo netrikdytų TV bokšto lankytojai, besinaudojantys ekstremaliomis paslaugomis; **siūloma aktyvaus poilsio ir „ekstremalių, potyrių pramogoms skirtas erdves perkelti iš 20 aukšto į 19-tą: Kadangi atvira apžvalgos aikštelė mūsų šalies klimatinėmis sąlygomis gali būti naudojama tik šiltuoju metų laiku,**

Įvertinus TV bokšto rekonstrukcijai planuojamas skirti lėšas vietoj atviros apžvalgos aikštelės, kaip alternatyvi/papildoma paslauga siūloma atrakcija – panaudojant numatomos metalinės struktūros plieninį žiedą įrengti bėgius uždaroms apžvalgos kabinoms - „gondoloms“, judančioms aplink ir suteikiančioms unikalų potyrį. Šį sprendimą būtų galima svarstyti tik įvertinus bokšto konstruktyvinę būklę bei gebą laikyti papildomas apkrovas, dėl papildomo konstruktyvo bokšto taurėje.

19-to aukšto erdvėje numatomi išėjimai į 2 lauko platformos - ekstremalioms paslaugoms ir įlaidinimo į „gondolas“.

19-to aukšto Atviroje platformoje bus teikiamos ekstremalios paslaugos: vaikščiojimas bokšto kraštu (angl. Edge walk); šuolis su lynais „Sky Jump“, 18-aukšto erdvę į kurią galima patekti liftu bei priešgaisrine laiptine, taurės 18- aukšto grindyse įrengus liuką, siūloma panaudoti nusileidimui lynais nuo bokšto - „Abseiling“ paslaugai teikti.

TV bokšto 19-me aukšte (priešais esamą priešgaisrinę laiptinę) numatytos pagalbinės patalpos (persirengimo, trenerių, įrangos sandėliavimui ir t.t.) reikalingos šių veiklų organizavimui, taip pat šios patalpos bus naudojamos TV bokšto priešgaisrinėje laiptinėje, esančioje bokšto kamiene, organizuojamiems įvairiems renginiams, pavyzdžiui, bėgimo varžyboms, orientacinėms varžybos ir t.t.

5. Suprojektuoti sanitariniai mazgai, t. tarpe sanmazgas lankytojams pritaikytas ŽN.

Valymo inventoriaus, kavinės darbuotojų buitinės patalpos ir kt. techninės patalpos numatomos TV bokšto kamieno erdvėse.

6. 19-aukšte numatomi baro, restorano (esančio 20-tame aukšte) sandėliai, paruošiamieji skyriai bei darbuotojų buitinės patalpos. Produktai ir kt. prekės (esamu darbuotojų) liftu iš 1-mo aukšto pakeliami į 19-ą aukštą, paskirstomi į sandėlius ir šaldytuvus iš kur patenka į paruošimo skyrių. Paruošti- aukšto išbaigtumo mėsos, žuvies, miltinių, daržovinių patiekalų pusgaminiai bei kt. produktai vietiniu lifteliu iš 19-to a. paduodami į 20-to aukšto virtuvę

7. 19- me aukšte išlieka esamos El. Skydinės ir Gaisro gesinimo sistemos patalpos, Darbuotojai į šias patalpas pateks esamu darbuotojų liftu.

8. Numatyta galimybė, esant poreikiui, reguliuoti apšvietimą, užtamsinant langus, užuolaidų, romanečių pagalba ar kitais būdais;

9. TV bokšto kamiene esamo (lankytojų) lifto, kylančio nuo 1-mo iki 19-to aukšto (numatoma nauja dvipusio- „priekis/šonas“ varstymo durimis kabina) išlipimo/įlipimo kryptis nuo 1 iki 19 a. išlieka esama. 20-21 aukštuose, pratęsus lifto šachtą, išlipimo/įlipimo kryptis keičiama (siekiant atskirti personalo/darbuotojų/krovinių ir lankytojų srautus).

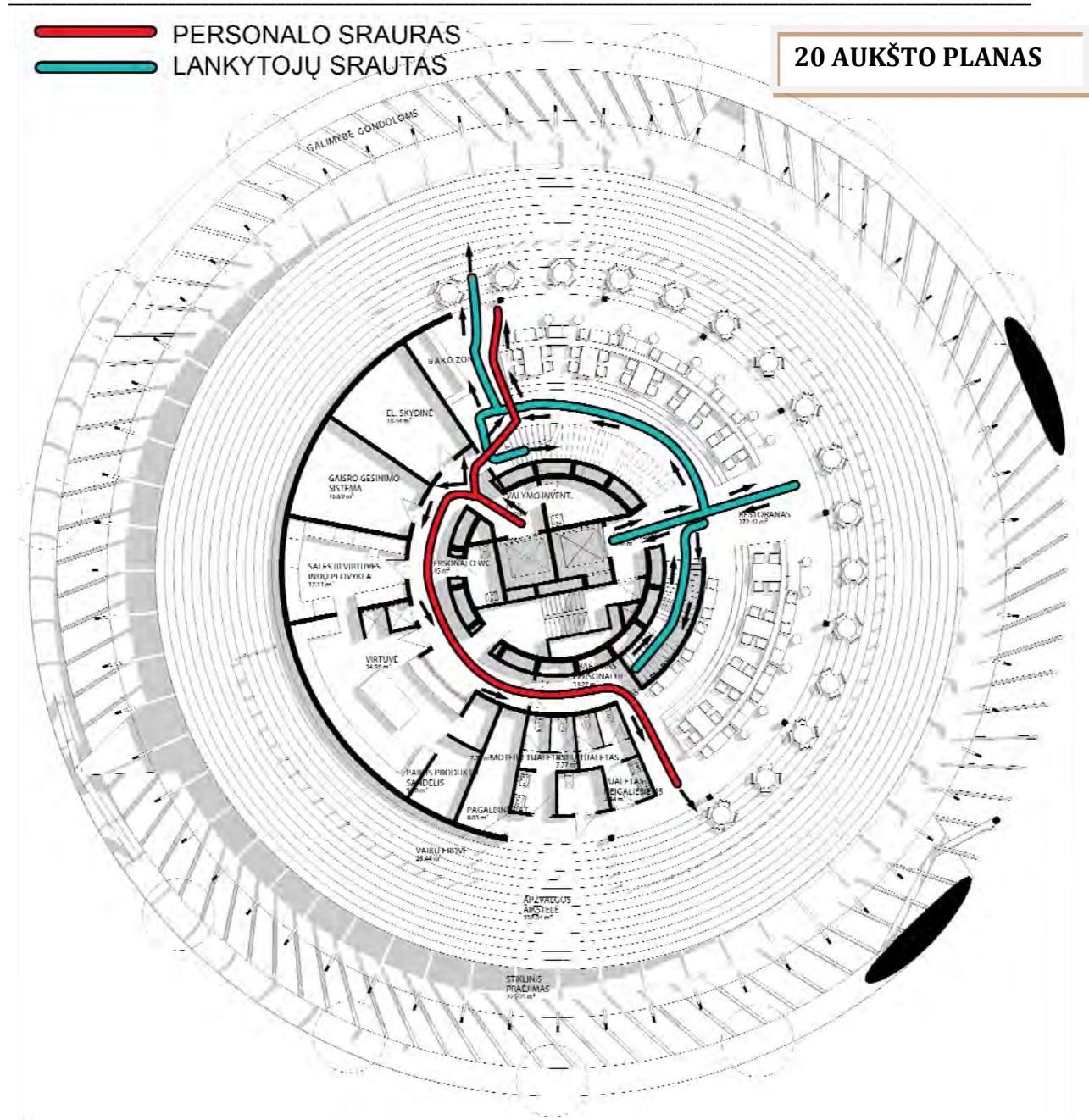
Virš 21-mo aukšto esančios metalinės dalies viduje patalpintiems antenų kabeliams ir fideriams aptarnauti esama lifto šachta (21-me aukšte) siūloma perkelti aukščiau, prireikus, įrengiant techninę patalpą.

Gaisrinės saugos reikalavimai: aukštas numatomas kaip atskiras gaisrinis skyrius. Numatyta stacionari gaisro gesinimo sistema, mechaninis dūmų šalinimas, gaisro aptikimo ir signalizavimo sistema, 5 tipo perspėjimo apie gaisrą ir evakuacijos valdymo sistema, vidaus gaisrinis vandentiekis, numatomos saugios zonos žmonėms su negalia esamoje priešgaisrinėje laiptinėje, vedančioje į 18-tą aukštą.

Konstrukcijos: naujai išpjaujamų angų poveikis bus ivertintas, sudarant skaičiavimo modelį, reikiamas stiprio kompensavimas bus pasiekiamas, naudojant plieninius remus ir klįjuojamas anglies plaušoo armaturą (pvz., pagal Letoxit Silosyst technologiją).

TV BOKŠTO 20 AUKŠTE :

Į 20-ąją aukštą patenkama lankytojams skirtu liftu (bokšto kamiene įrengiant lifto šachtą 20-me ir 21-me aukštuose, bei pakeičiant lifto kabiną nuo I-jo aukšto su dvipusiu įėjimu/išėjimu), naujai projektuojamais laiptais iš/į 19-20 aukštus. Personalas bei produktai virtuvei pateks – esamu darbuotojų liftu (kylančiu nuo 1-jo iki 21 aukšto)

TV bokšto 20-me aukšte siūloma maksimaliai atverti TV bokšto 20-to aukšto langus. Šiuo metu akių lygmenyje eina taurę juosiantis sutvirtinimo žiedas, todėl ši problema turėtų būti išspręsta keičiant lubų ir (ar) grindų lygmenis;

TV bokšto 20-me aukšte išoreje numatoma suformuoti apžvalgos aikštelę, atitinkančią jai keliamus saugos reikalavimus. Kadangi apgaubta apsauginiu tinklu, aikštelė neapsaugo nuo kritulių tai siekiant įgyvendinti konkurso sąlygose keliamą reikalavimą, kad aikštelė būtų pritaikyta naudoti visus metus ir vaikščiavimo paviršius turi būti padengtas neslidžia danga - numatoma aikštelė/ terasa su stumdoma atveriamą stiklo sistema.

Aikšteleje turėtų būti įrengti stacionarus žiūronai, leidžiantys iš arčiau stebėti objektus atsiveriančioje miesto panoramoje;

Įgyvendinant konkurso sąlygose keliamą reikalavimą, pasiūlyti sprendimą, leidžiantį įrengti stiklines grindis, kad lankytojai gautų patirti „pasivaikščiavimo ant debesų“ pojūtį numatoma praplėsti aikštelės/ terasos spindulį (viršijantį 19-to aukšto taurės diametrą) įgaunant galimybę suzonuoti pačią terasą:

•Pirmoji zona - kavinės erdvės praplėtimas, staliukų įrengimas terasoje – „kava/arbata debesyse“;

•Antroji zona - norintiems jausti „žemę –tvirtą pagrindą po kojomis“ galimybė laisvai vaikščioti apžvalgos aikštele;

•Trečioji zona - lankytojai gautų patirti „pasivaikščiavimo ant debesų“ pojūtį, būtų teikiama „asmenukės danguje“ paslauga, matytusi, kad fotografuojamas žmogus „kaba tarp dangaus ir žemės“. Stiklinių grindų zonoje esantys lankytojai galėtų stebėti 19-me aukšte vykstančius ekstremalius pasirodymus

Taip pat aikšteleje (stiklinėse grindyse) gautų būti įrengti oro sąlygoms atsparūs stendai, nurodantys pasaulio šalis, kryptis ir atstumus iki kitų miestų, bei laikrodžiai, demonstruojantys skirtingų šalių laiką.

.Laikantis visų Lietuvos Respublikos galiojančių teisės aktų reikalavimų, suprojektuotas (64 sėdimų vietų restoranas + 60 vietų terasa) su pilna virtuve ir pagalbinėmis patalpomis. Neužtenkant vietos tokio restorano įrengimui, restorano pagrindinė virtuvė numatoma 20-me aukšte paliekant paruošiamuosius, šaldytuvų, sandėliavimo, buitines restorano darbuotojų patalpas TV bokšto 19 aukšte, kurios aptarnaus 19-to aukšto kavinę/barą . Maisto logistikai / transportavimui į kitus TV bokšto aukštus (į 21-o aukšto apartamentus / viešbutį / konferencijų salę) siūloma įrengti 2 maisto liftus. Baro zona (be vietų prie baro)

Prabangus tuo pačiu universalus Restorano interjeras lengvai transformuojamas, išdėstant lankytojų vietas 2 lygiais – keturviečiai staleliai ant pakyls, o žemesnėje dalyje dviviečiai staleliai su minkštasuoliais (mini staleliai „kokteiliams“) nukreiptais į vaizdą pro langus.

Pvz. stalų minkštasuolių išdėstymo skirtingiais lygiais pavyzdys.

Esant poreikiui, restoranas turi lengvai transformuotis į „buffet“ tipo maitinimui pritaikytą patalpą, skirtą didesnių (daugiau nei 80 asmenų) vakarelių, pobūvių aptarnavimui, restorane naudojami baldai turėtų būti universalūs, leidžiantys lengvai transformuoti aplinką ir patogiai aptarnauti pavienius lankytojus ir lankytoju grupes;

Numatyta galimybė, esant poreikiui, reguliuoti apšvietimą, užtamsinti langus, užuolaidų, romanečių pagalba ar kitais būdais;

Suprojektuoti sanitariniai mazgai (t.tarpe pritaikyti ŽN);

Restorane bus organizuojami gyvo garso koncertai ar kiti pasirodymai, todėl numatoma pagalbinė patalpa artistų poreikiams.

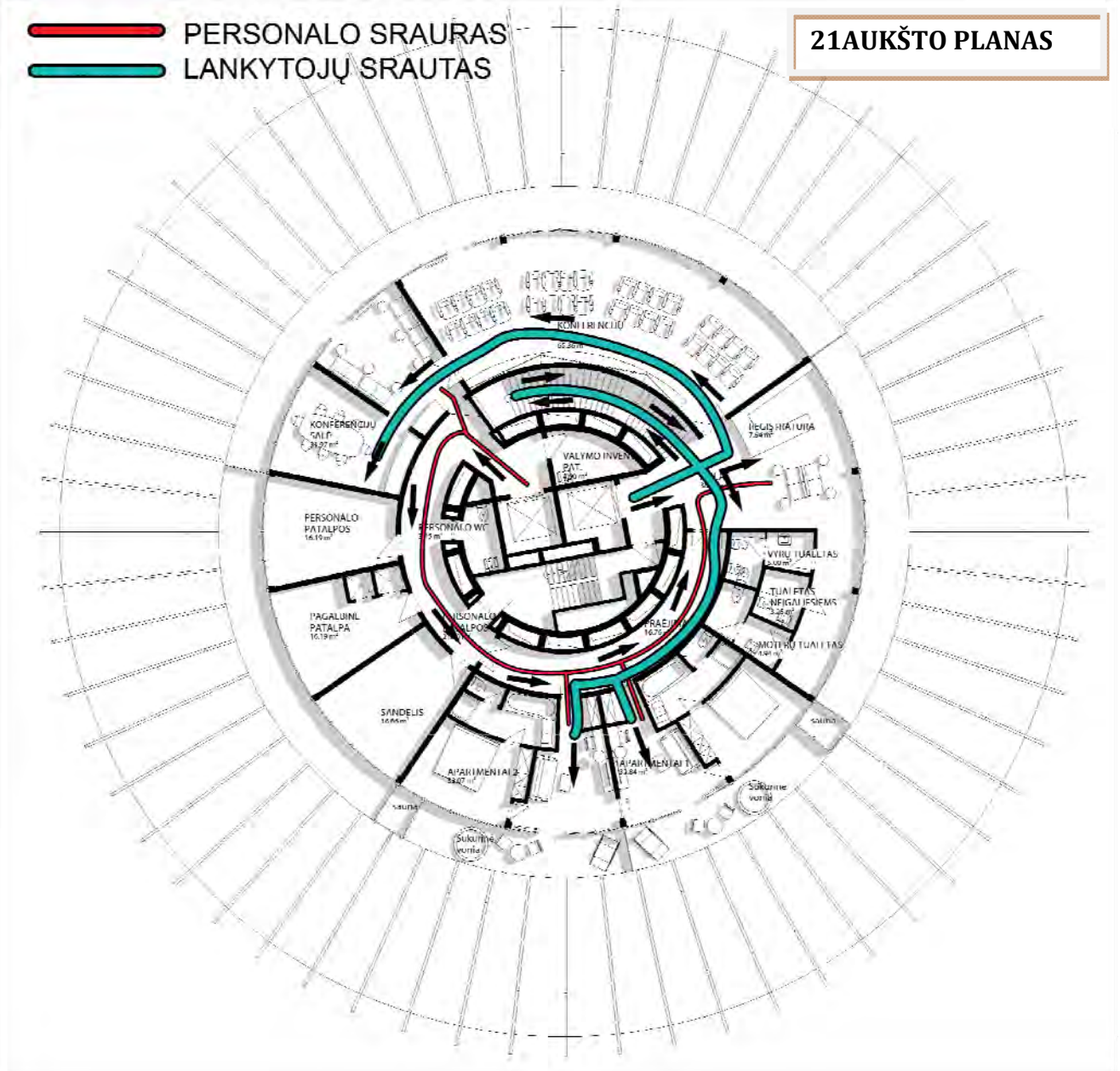
Gaisrinės saugos reikalavimai: stacionarus gaisrų gesinimas, mechaninis dūmų šalinimas, gaisro aptikimo ir signalizavimo sistema, 5 tipo perspėjimo apie gaisrą ir evakuacijos valdymo sistema; aukštas numatomas kaip atskiras gaisrinis skyrius; vidaus gaisrinis vandentiekis, numatomos saugios zonos žmonėms su negalia.

Konstrukcijos: naujai išpjaunamų angų poveikis bus įvertintas, sudarant skaičiavimo modelį, reikiamas stiprio kompensavimas bus pasiekiamas, naudojant plieninius remus ir klijuojamą angies plaušo armatūrą (pvz., pagal Letoxit Silosyst technologiją).

TV BOKŠTO 21 AUKŠTE :

Į 21-ąjį aukštą patenkama lankytojams skirtu liftu (bokšto kamiene įrengiant lifto šachtą 20-me ir 21-me aukštuose, bei pakeičiant lifto kabiną nuo I-jo aukšto su dvipusiu įėjimu/išėjimu), naujai projektuojamais laiptais iš 20 aukšto.

Numatomas **holas/laukiamasis** su sėdėjimo vietomis ir gėrimų pasiūla, bei atskira **registratūra / priimamuoju** (registratūroje numatant fakso, kopijavimo aparatą, galimybę gauti fotokopijas, higienos prekių pasiūlą: pvz., dantų šepetėliai, dantų pasta, skutimosi reikmenys).

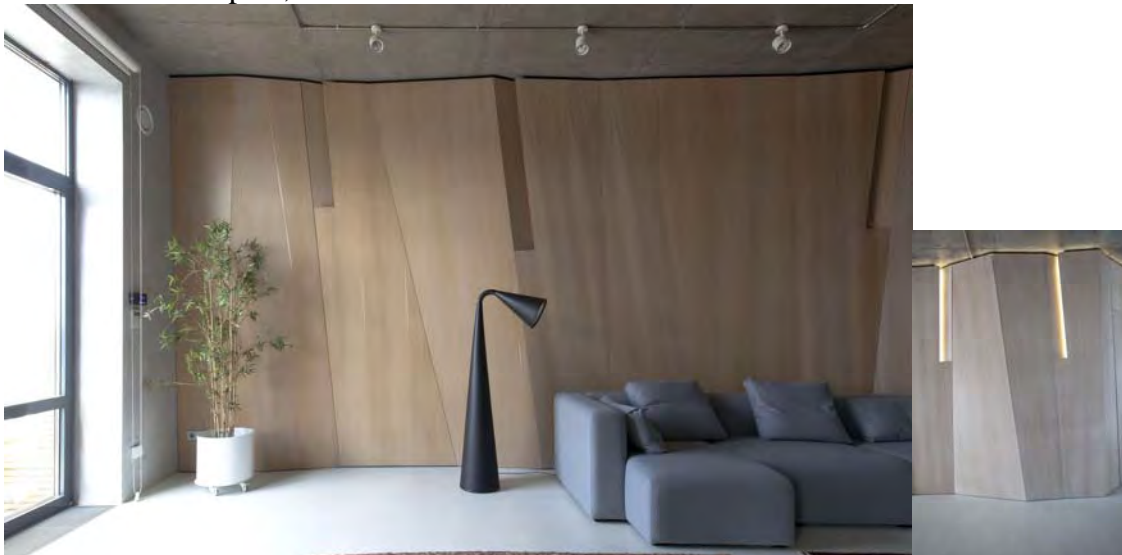
Numatyti **sanitariniai mazgai** (t.tarpe pritaikyti ŽN);

Numatomi **prabangūs apartamentai**, kurių kambarių plotas (su vonia) ~30m²: kiekvieni apartamentai suformuoti iš 2 kambarių, kurių interjeras ir atmosfera siejasi su bendra siūloma TV bokšto interjero tematika. Apartamentuose įrengta mini sauna/dušas ir sukūrinė vonia. Apartamentai suprojektuoti taip, kad būtų galima grožėtis atsiveriančiais miesto vaizdais, maksimaliai atveriant langus, su galimybe papildomai įrengti mini terasą su išėjimu į lauką;

pvz.:

Tinkama langų bei durų triukšmo kontrolė, galimybė visiškai užtemdyti kambarį (pvz. šviesos nepraleidžiančios užuolaidos/žaliuzės, langinės), rašomasis stalas arba darbo stalas su vieta darbui ir tinkamu apšvietimu. Kambariai su individualiai reguliuojama oro kondicionavimo sistema, seifu, su integruota naujausiomis technologijomis grįsta garso ir vaizdo sistema ir pan.,

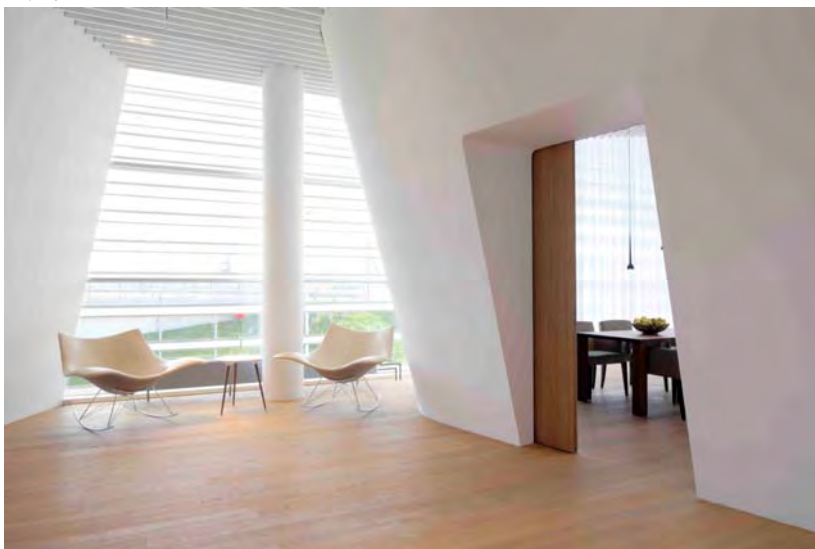
Apartamentų gyventojai naudosis 20-jame aukšte esančiu baru bei restoranu (Švedišką stalą per pusryčius su aptarnavimu arba tolygi pusryčių meniu kortelė, taip pat naudojantis kambarių aptarnavimo paslauga, maitinimas naudojantis kambarių aptarnavimo paslauga visą parą, gėrimų pasiūla kambarių/gėrimai 24 valandas naudojantis kambarių aptarnavimo paslauga)

Apartamentus bei konferencijų salės patalpas aptarnaujančiam personalui numatoma poilsio patalpa, bei pagalbinė patalpa su maisto liftais susisiekiančiais su pagalbine bei pagrindine virtuve esančiomis 19-20 aukštuose, sandėlys/pagalbinė patalpa papildomoms skalbyklos ir lyginimo paslaugoms teikti .

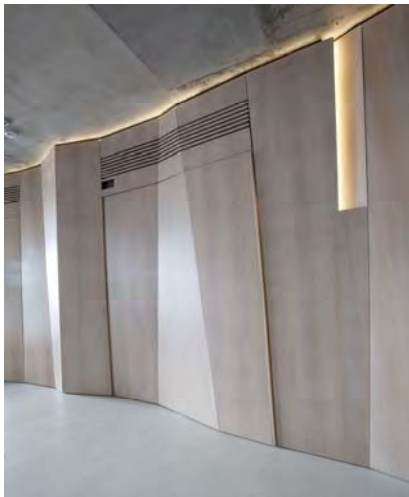
Likusioje TV bokšto 21 aukšto erdveje suprojektuota **prabangi VIP konferencijų salė**, talpinanti ~30 asmenų, moderni technologiniu požiūriu, integruota naujausiomis technologijomis grįstomis garso ir vaizdo sistemomis ir pan. numatant galimybę transformuoti į kuo įvairesnės paskirties patalpą ;
Pvz.

Šalia konferencijų salės numatytos tarpusavyje besijungiančios poilsio, bei uždarų pasitarimų patalpos,
Pvz.

kuriose būtų galima atsispausdinti, padauginti reikalingus dokumentus, pasidėti daiktus ir pan. Šalia konferencijų sales numatyta pagalbine patalpa – sandelis, kuriame būtų galima susidėti tuo metu nenaudojamus daiktus, pavyzdžiui dalį kedžių, stalų ir pan.;
VIP konferenciju sale - lengvai transformuojama ir pritaikoma kitų švenčių, pavyzdžiui, gimtadienių, vestuvių, seminarų, verslo susitikimų rengimui; VIP konferenciju sales baldai - lengvi ir mobilūs;

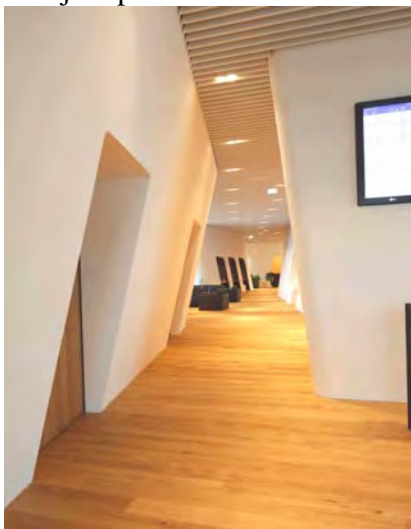
pvz.

Numatyta galimybė, esant poreikiui, reguliuoti apšvietimą, užtamsinti langus, pavyzdžiui, užuolaidų, romanečių pagalba ar kitais būdais;

Gaisrines saugos reikalavimai: stacionarus gaisrų gesinimas, mechaninis dūmų šalinimas, gaisro aptikimo ir signalizavimo sistema, 5 tipo perspėjimo apie gaisrą ir evakuacijos valdymo sistema; aukštas numatomas kaip atskiras gaisrinis skyrius; vidaus gaisrinis vandentiekis, numatomos saugios zonos žmonėms su negalia.

Konstrukcijos: naujai išpjaunamų angų poveikis bus įvertintas, sudarant skaičiavimo modelį, reikiamas stiprio kompensavimas bus pasiekiamas, naudojant plieninius remus ir klijuojamą angies plaušo armatūrą (pvz., pagal Letoxit Silosyst technologiją).

Interjero pvz.

Fasadų apdaila

Šiandieninė architektūra, atsirandanti greta istorinės, turi atrasti santykį ne tik su šiandienos žmogumi, bet ir „gimti“ iš senosios architektūros. Reprezentuojant istorinių etapų savalaikiškumą, siekiant susieti senojo-naujojo fasadų medžiagiškumą, naudojamas perforuotas betonas, šviesa, šešėliai, spalva, stiklas – atveriant aplinkines panoramas, sukuriant perregimumo galimybę.

Apjungiant senąjį tūrį su nauju. Sukuriama viešoji erdvė, kurioje vyksta socialinis bendravimas.

Maisto gamavimo bloko ir technologinių patalpų aptarnavimas

bus atskirtas nuo viešųjų erdvių.

Viešojo maitinimo pagrindiniai padaliniai – baras ir restoranas projektuojami 19-ame ir 20-me aukštuose. Dėl riboto ploto restorane gamybinės patalpos – virtuvė (karštas ir šaltas paruošimas) ir indų plovyklos planuojami (arčiau vartotojo), o sandėliai, paruošiamieji skyriai bei darbuotojų buitinės patalpos – 19 aukšte. Produktai ir kt. prekės (esamu darbuotojų) liftu iš 1-mo aukšto pakeliami į 19 –ą aukštą, paskirstomi į sandėlius ir šaldytuvus iš kur patenka į paruošimo skyrių, šakniavaisiai ir kt. daržovės apruošiami atskiroje patalpoje. Paruošti-aukšto išbaigtumo mėsos, žuvies, miltinių, daržovinių patiekalų pusgaminiai bei kt. produktai vietiniu lifteliu iš 19-to a. paduodami į 20-to aukšto virtuvę, kurioje termiškai apdorojami. Čia taip pat ruošiami ir šalti patiekalai – įvairios salotos, desertiniai patiekalai, taip pat numatoma zona, kurioje bus gaminama nesudėtinga miltinė konditerija vietinėms reikmėms.

Naudoti salės indai paduodami į indų plovyklą, išplaunami indaplovėse indai ir stiklai pristatomi į virtuvę bei barus numatomus 20-me ir 19 aukšte.

Virtuvės indai plaunami puodaplove pačioje virtuvėje.

Vietiniais lifteliais (iš 19-to į 21-ą aukštą) galima išpildyti užsakymus į prabangius apartamentus, bei konferencijų (mini pokylių) salę.

Gamybinės patalpose numatomi šiuolaikiniai technologiniai įrenginiai – mechaniniai, šiluminiai bei kitokia orgtechnika.

Restoraną ir barą aptarnaus ~20 žmonių, dirbančių slenkančiu grafiku. Visose patalpose numatytas atitinkamas šildymas vėdinimas, nuo šilumą ir garus išskiriančių įrenginių – vietinės trauka. Higieninio stovio užtikrinimui numatyta maisto atliekų (pagrindė nuo daržovių apruošimo patalpa, valymo inventoriaus patalpos kiekviename aukšte atskirai gamybinėms patalpoms, restorano salei. Gamybinės patalpose numatytos rankplovės (valdomos judesiu) dezinfekcijos priemonėmis ir t.t.

Gaisrinė sauga

Dėl anksčiau galiojusių priešgaisrinių apsaugos reikalavimų TV bokšto taurėje vienu metu gali būti ne daugiau kaip 70 žmonių, tačiau, remiantis preliminarą gaisrinės saugos ekspertizę, šis skaičius, įgyvendinus reikiamas saugos priemones, gali būti padidintas iki 150 žmonių (tikslus žmonių skaičius TV bokšto taurėje turėtų būti nustatytas rengiant techninio projekto gaisrinės saugos dalį).